

Jag hade förmånen att närvara för cocker spanielklubbens räkning då HD-utredningen presenterades i Hamiltonsalen på SKK:s kansli för ras- och specialklubbar, lördagen den 11 maj 2019. Deltagarantalet var begränsat och salen var full. Presentationen filmades och går att se på kennelklubbens hemsida. Rapporten går även den att läsa i sin helhet där.

Upprinnelsen till utredningen var ett ökat missnöje som startade för ett par år sedan, framförallt på sociala medier, kring de facto att HD grad C ökat och grad A minskat och vari detta kunde bero? Detta missnöje ledde i sin tur till till en rad motioner från SSRK, Svenska Spaniel- och Retrieverklubben och SBK, Svenska Brukshundklubben, till kennelfullmäktige 2017 och med anledning av dessa fick SKK:s centralstyrelse, CS i uppdrag att tillsätta en utredning kring höftledsdysplasi, kallad HD-utredningen. I utredningen ingick både veterinärer, avläsare, genetiker samt representanter för ras- och specialklubbar. KF, Kennelfullmäktige, beslutade att utredningen skulle undersöka:

- nuvarande hälsoprogramms effekter på HD-utfallet
- vilka faktorer som kan ha påverkat utfallet positivt eller negativt
- vilka eventuella åtgärder kring arbetsordning och former för redovisning som kan komma att bli aktuella med anledning av ovanstående

Motionerna i sin tur skulle handläggas av CS och inte ingå i utredningen. De går att läsa här: <http://www.ssrk.se/images/stories/Huvudstyrelsen/motioner-kf-2017.pdf> .

HD-utredningen har främst studerat data mellan 2004-2018 och från hundar med viss variation på utseende och storlek men med hänsyn till motionärerna vid KF 2017 så ingick minst två raser av brukstyp och minst två raser som ingår i SSRK:s organisation. Dagen inleddes med en kort genomgång av anatomin kring höftleden samt hur vi röntgat med standardiserade metoder sedan 1960-talet av seniorprofessor Åke Hedhammar.

Höftledsdysplasi, HD, är en felaktig utveckling av höftleden under hundens uppväxt som kan ge upphov till osteoartrit, som är en inflammation i höftleden. Man vet att nedärvningen är mycket komplex och en mängd miljöfaktorer påverkar också utvecklingen av höftleden hos den unga hunden. Det man vill se vid en höftledsröntgen är graden av sublaxation av lårbenshuvudet, så kallad "slapp led", hos hunden då detta är korrelerat med risken att utveckla osteoartrit senare i livet.

Vi har haft hälsoprogram och röntgat och screenat hd på ett systematiskt sätt under väldigt lång tid i Sverige. Faktiskt längst i världen. Det har lett till mycket goda resultat, framförallt vid 80- och 90-talet. Idag så har vi i princip kommit så långt vi kan komma med dagens system. Våra hundars höftledsstatus har alltså inte försämrats under de senare åren trots att andelen A- och i viss mån B-höfter minskat samt andelen C-höfter ökat. Snarare tvärtom. Andelen D- och E-höfter, där man hundarna kan uppvisa kliniska besvär, är dessutom på en mycket låg nivå i alla raser.

HD-utredningen har utrett en mängd faktorer för att utröna minskningen av A-höfter och ökningen av C. Det står klart att förändringen inte är genetisk utan att den största "boven i dramat" istället torde vara valet av sederingsmetod. Tidigare användes acepromazin (Plegicil) vilket är lugnande men inte muskelavslappande. I och med ändrade riktlinjer från FCI, 2009 så måste muskelavslappande medel användas som sederingsmedel vid röntgentillfället.

Allt för att upptäcka minsta tecken på subluktion. De olika sederingspreparaten varierar och även mängden. Utredningen visade tyvärr på fall av rena överdoser med preparat som är opioider (morfinliknande verkningsmekanism).

Man ska ha klart för sig att systemet idag är uppbyggt på så sätt att det ska upptäcka minsta möjliga subluktion. Här handlar det inte om att fria hellre än fälla. Vid omröntgen till exempel, bedöms fortfarande alla bilder, även den första bilden som eventuellt visat på subluktion och finns det en bild på hunden med subluktion så är det den som sätter HD-graden. Vid presentationen av utredningen fick vi se ett antal bilder på hundar där den första bilden visade på en lindrig dysplasi och den senare bilden på höfter utan dysplasi på samma hund. För mig kändes det konstigt faktiskt att den senare och friare bilden inte hade någon relevans vid avläsningen. På den tiden Lars Audell avläste vet jag att unga hundar kunde få utlåntandet av honom att de skulle motioneras och man som ägare skulle stärka muskulaturen runt höftlederna på sin hund för att vävnaden skulle hjälpa höftleden att stabiliseras. Sedan kunde man röntga om efter ett halvår och många gånger få ett bättre resultat. Så är alltså inte fallet numera. Sådär i efterhand funderar jag även på det som veterinär Gustaf Svensson sa vid frågestunden efter presentationen, att alla hundar före mellan cirka 7 månader till tio-tolv månader hade sublucherande höftleder. Det var helt enkelt ett led i utvecklingen av leden innan den är färdigutvecklad. Man bör därför inte röntga för tidigt men inte heller för sent då de redovisade rasernas trender visade en ökning av värdet för HD (vid presentationen hade A värdet 1, B värdet 2 osv) som startar redan vid 12 månader. Det är alltså också av största vikt att inte röntga för sent.

Effekt av avläsande veterinär kunde också påvisas. Det var mindre än sederingspreparat men förhållandevis stort i vissa raser som hos labrador (en ras som man tittat närmare på). Någon djupdykning hade man dock inte gjort.

Andra områden som man utrett om de kan ha haft effekt är inavelsutvecklingen, avel med utländska hundar, kullstorlek, ålder vid röntgen, vikt vid röntgen samt övergången till digitala bilder från analoga. Samtliga dessa områden visade ha väldigt liten om ens någon effekt av olika orsaker för HD-resultatet med undantag för att någon av dessa kan ha haft viss effekt på enstaka ras.

Inför framtiden rekommenderar HD-utredningen att man vidtar en rad åtgärder såsom enhetliga former för HD-screening och överföring av bilder och standardiserade sederingsrutiner. Man förutsätter även att HD med grad C kommer att minska om man använder index då det är ett mycket bredare och tydligare verktyg och med anledning av detta önskar man ett samarbete för nordisk och internationell avelsvärdering för HD. Vidare föreslår utredningen mer transparens och utökade samt återkommande avläsarkalibreringar nationellt, inom Norden men förhoppningsvis även med övriga FCI-länder samt göra en uppföljande studie om HD om 5-10 år.

Rasspecifikt bör varje ras överväga hur man ska gå vidare utifrån rasens problematik och kliniska symptom gällande HD. Det står klart att HD-graderna A, B och C inte säger något om vilken klinisk påverkan ledens utseende har på hunden eller i vilken utsträckning grad C förvärvats av arv respektive miljö. Dessa hundar visar i lika liten utsträckning kliniska symptom. Däremot lämnar en hund med grad C generellt fler avkommor med dysplaster då en del av dem har dysplasi av genetisk orsak. Detta kan man med index utröna och med

hjälp av det verktyget kan man skilja hundar med grad C avelsmässigt. Då jag vid lunchpausen hade nöjet att sitta med både kennelklubbens ordförande och VD stod det klart att de är medvetna om att vi generellt behöver få mer tydlig information om HD-index. Detta tillsammans med utredningens förslag tycker jag ger stort hopp om framtiden inom höftledsområdet! Skulle du dessutom ha vägarna förbi det vackra område där Kennelklubben numera huserar så har de en utställning namnad: "Det var en gång en cocker som hade 203 syskon...". Det är en samling porslinsfigurer, cockrar förstås, som donerats till Skk:s museum av Agneta Hylléns dödsbo.

Caroline Dufwa, Cockerklubben